

Η Βάγκνερ προ των πυλών

Η Βάγκνερ είναι προ των πυλών της Μόσχας. Ο ιδιοκτήτης της ρωσικής Ιδιωτικής Στρατιωτικής Εταιρείας Γιεβγκένι Πριγκόζιν αποφάσισε να τα παίξει όλα για όλα ερχόμενος σε σύγκρουση καταρχάς με τον υπουργό Άμυνας Σόιλου και τον Α/ΓΕΕΘΑ Γερασίμοφ και κατ' επέκταση με τον ίδιο τον Πούτιν. Οι μισθοφόροι της Βάγκνερ διέσχισαν το βράδυ της Παρασκευής τα ρωσικά σύνορα από το Ντονιέτσκ και κατέλαβαν το Ροστόφ και το Βορονέζ, δηλαδή δύο από τις μεγαλύτερες πόλεις της Ρωσικής Ομοσπονδίας. Δεδηλωμένος σκοπός του Πριγκόζιν σύμφωνα με τον ίδιο ήταν η εξουδετέρωση των Σόιλου και Γερασίμοφ, διότι τους θεωρούσε υπεύθυνους για την κατάσταση στο μέτωπο, όμως πλέον στόχος είναι η ίδια η εξουσία.

Διαβαίνοντας όμως τον «Ρουβίκωνα», η Βάγκνερ άνοιξε τον ασκό του Αιόλου για τη Ρωσία, με τον Πούτιν να αναγκάζεται να πάρει θέση εναντίον του τέρατος που ο ίδιος δημιούργησε. Ο Ρώσος πρόεδρος στο διάγγελμα που έκανε το Σάββατο καταφέρθηκε κατά της Βάγκνερ μιλώντας για προδοσία ενώ συνέκρινε τους μισθοφόρους με τους... Μπολσεβίκους από το 1917. Ο Πούτιν με το διάγγελμα αυτό «έκαψε» οποιαδήποτε δυνατότητα διαπραγμάτευσης με τους στασιαστές και όπως ήταν αναμενόμενο η αντίδραση του Πριγκόζιν στο διάγγελμα του Πούτιν ήταν σκληρή. Ο τελευταίος απέρριψε μέσω του Telegram τους ισχυρισμούς του Ρώσου προέδρου και έθεσε μάλιστα θέμα εκπαράθυρωσης του Πούτιν.

Τα νέα δεδομένα

Συγχρόνως, η Βάγκνερ όπως εξελίσσονται τα γεγονότα, βρίσκεται απομονωμένη τόσο από τον ρωσικό στρατό, όσο και από την ρωσική πολιτική ελίτ. Ήδη ο «αρχιστράτηγος» Σουροβίκιν, η Δούμα, ο Τσετσένος πρόεδρος Καντίροφ και άλλα κεντρικά πολιτικά πρόσωπα έχουν εκφράσει την στήριξη τους στον Πούτιν, ο οποίος συγκεντρώνει στρατό για να αναχαιτίσει την προέλαση των μισθοφόρων. Ωστόσο, ο Ρώσος πρόεδρος καλείται να περπατήσει σε ένα τεντωμένο σχοινί, αφού πρέπει να διαχειριστεί την ουκρανική αντεπίθεση που βρίσκεται σε πλήρη εξέλιξη εδώ και δύο εβδομάδες, τον Πριγκόζιν και την Βάγκνερ που «σπριντάρουν» για τη Μόσχα, το ρωσικό ΥΠΕΘΑ και τον ρωσικό στρατό που από καιρό θεωρούν πως η στρατηγική του Κρεμλίνου για την Ουκρανία είναι συντηρητική αλλά και τους Ρώσους ολιγάρχες που βλέπουν πως έχει χαθεί η αξιοπιστία μαζί με την αποτελεσματικότητα της προεδρίας.

Σε αυτό το πλαίσιο ο -προς το παρόν- «μίνι» ρωσικός εμφύλιος έχει ξεσπάσει και αυτό είναι μια νέα συνθήκη για τον ουκρανο-ρωσικό πόλεμο αλλά και το μέλλον της Ρωσίας. Μια ενδεχόμενη νίκη της

Βάγκνερ σε αυτή τη σύγκρουση μπορεί να δημιουργήσει νέα γεωπολιτικά δεδομένα για όλο τον πλανήτη. Διότι δεν είναι καθόλου σίγουρο πως η κατάκτηση της εξουσίας από τους μισθοφόρους, θα σηματοδοτήσει την υποταγή των υπόλοιπων περιφερειών της Ρωσικής Ομοσπονδίας σε αυτούς. Στον αντίποδα, μια νίκη του Πούτιν οπωσδήποτε θα είναι μια πύρρειος νίκη, μιας και τα δεδομένα για τη διακυβέρνησή του θα είναι εντελώς διαφορετικά. Το βαθύ ρωσικό κράτος που στήθηκε στον απόηχο της πτώσης της ΕΣΣΔ αλλά και τον συνακόλουθων πολέμων στην Τσετσενία και μετέπειτα στην Συρία, σε καμία περίπτωση δεν θα μπορεί να θεωρήσει τον Πούτιν ως έναν ισχυρό ηγέτη, αφού η νίκη στην Ουκρανία αφ' ενός απέχει πολύ, αφ' ετέρου η ειρήνη στα μετόπισθεν δεν είναι κάτι αυτονόητο.

Το μεγάλο ερώτημα πλέον είναι εάν η Βάγκνερ έχει την ικανότητα να φέρει εις πέρας με πολεμικούς όρους την αποστολή της. Το Βορονέζ απέχει από την Μόσχα περισσότερα από 550 χιλιόμετρα και σύμφωνα με τον Πριγκόζιν 25.000 μαχητές προελαύνουν προς τα εκεί. Μαζί τους έχουν άρματα μάχης, αντιαεροπορικά συστήματα και άλλα είδη βαρέος εξοπλισμού. Επί της ουσίας πρόκειται για ένα μεγάλο κονβόι που προχωρούσε έως το πρωινό του Σαββάτου με μεγάλη ταχύτητα καταλαμβάνοντας συνολικά μια περιοχή μεγαλύτερη από το Βέλγιο. Ο ρωσικός στρατός και οι δυνάμεις εσωτερικής ασφαλείας μέχρι στιγμής δεν έχουν δείξει δείγματα οργανωμένης αντίστασης. Εντούτοις, έχουν καταγραφεί επιχειρήσεις από την ρωσική αεροπορία, η οποία είχε απώλειες αν πιστέψουμε τον Πριγκόζιν που έκανε λόγο για καταστροφή 3 ελικοπτέρων. Η βασική απορία, ωστόσο, είναι εάν υπάρχουν ικανές δυνάμεις ώστε να απωθήσουν ή έστω να καθυστερήσουν τον μισθοφορικό στρατό στον δρόμο του προς τη Μόσχα.

Οι Ουκρανοί και οι Δυτικοί από την πλευρά τους παρατηρώντας τις εξελίξεις τρίβουν τα χέρια τους, βλέποντας πως ο αντίπαλος βρίσκεται σε αναταραχή. Σπουδαία κατάσταση λοιπόν για το Κίεβο, το οποίο έχοντας συγκεντρώσει τις δυνάμεις του για την αντεπίθεση έχει κάθε λόγο να βιαστεί και να κλιμακώσει αφού η κατάσταση στο άλλο στρατόπεδο γίνεται μέρα με τη μέρα χειρότερη. Οι γραμμές ανεφοδιασμού που περνούσαν από το Ροστόφ και από εκεί στο Ντονμπάς, τη Ζαπορίζια και τη Κριμαία χάθηκαν σε μια νύχτα ενώ πολλές μονάδες όπως αναμένεται θα εγκαταλείψουν το μέτωπο ώστε να πολεμήσουν εντός του ρωσικού εδάφους.

Οι μισθοφόροι αντεπιτίθενται

Καταλήγοντας, το αποτέλεσμα του πολέμου της Βάγκνερ εναντίον της ρωσικής κυβέρνησης δεν είναι προδιαγεγραμμένο, αυτό που όμως επανέρχεται είναι οι συνέπειες του μισθοφορισμού. Αυτό ακριβώς αντιμετώπιζαν όλοι οι ηγεμόνες από την αρχαιότητα έως το 1648 και της συνθήκης της Βεστφαλίας που τερμάτισε τον Τριακονταετή Πόλεμο (πλην της μισθοφορικής εξέγερσης στην Ινδία το 1857-9). Εξαγριωμένοι μισθοφόροι για τον έναν ή τον άλλο λόγο λεηλατούσαν χώρες όπως η Ιταλία και η Γερμανία και στρέφονταν εναντίον των εργοδοτών τους. Οι μισθοφόροι καθ' όλη τη διάρκεια της Ιστορίας πολεμούσαν για όποιον τους εξασφάλιζε το μεγαλύτερο κέρδος. Αυτό άλλαξε από τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο και οι μισθοφόροι χρησιμοποιήθηκαν από τις κυβερνήσεις ως κεκαλυμμένα σώματα εμπλοκής σε έναν πόλεμο. Χαρακτηριστικό είναι το παράδειγμα των Νοτιοαφρικανών και

των Βρετανών μισθοφόρων στους πολέμους της αποαποικιοποίησης αλλά και των Αμερικανικών Ιδιωτικών Στρατιωτικών Εταιρειών (βλ. Blackwater) στους πολέμους του Αφγανιστάν και του Ιράκ. Η Βάγκνερ, από την άλλη, χρησιμοποιήθηκε από το Κρεμλίνο ως η αιχμή του δόρατος έναντι αδράς αμοιβής για την επέκταση της επιρροής του σε χώρες όπως η Συρία, η Λιβύη και η Κεντροαφρικανική Δημοκρατία. Τώρα το φίδι δαγκώνει αυτόν που το εξέθρεψε.

- **Ο Κωνσταντίνος Βενάκης είναι πολιτικός επιστήμονας**